

LITERATUURLIJST

Vocvo-infotheek

2016

Reserveren via

[Webcatalogus](#)

Literatuurlijst

Actieve werkvormen NT2-les

Inhoud

Achtergrondliteratuur

Een selectie van documenten aanwezig in de Vocvo-infotheek.

Artikelen en e-documenten kun je opvragen – we sturen deze digitaal door.

- Druk op de **BLAUWE titel** en je komt in de [Vocvo-webcatalogus](#):
 - meer informatie over het document
 - de mogelijkheid om het document op te vragen

[Inhoud](#)

- [Actie in de klas ! Activerende werkvormen ontwerpen en integreren in de onderwijspraktijk](#)
- [Actief met taal : didactische werkvormen voor het talenonderwijs](#)
- [Actief met taal : didactische werkvormen voor het talenonderwijs bekeken door een alfa-NT2-bril](#)
- [Actieve, activerende, leerkrachtige werkvormen](#)
- [Bouwstenen voor leesbevordering - Lesmodule Laaggeletterdheid](#)
- [Het didactische werkvormenboek : variatie en differentiatie in de praktijk](#)
- [Duolessen door een taal- en een vakdocent : lesgeven in een geïntegreerd traject](#)
- [Focus on Form in de praktijk : alternatief voor grammaticaonderwijs](#)
- [Fons](#)
- [Het gaat steeds beter ! : activerende werkvormen voor de opleidingspraktijk](#)
- [Grammatica bij laagopgeleiden ? Ja ! - Instructie over inversie bij laagopgeleide Nt2-leerders](#)
- [De kracht van variatie](#)
- [Lesgeven in een geïntegreerd traject : praktijkvoorbeelden van een NT2 docent](#)
- [Oefenen met vloeiend spreken - Werkvormen voor in de les](#)
- [Percepties van studenten over 'begeleid zelfstandig leren" : lessen vanuit activerende didactiek](#)
- [Poëzie als tweede taal : werkvormen voor het lezen van gedichten](#)
- [Radio, televisie, internet : bron van taal. Geluids- en beeldmateriaal in de Nt2-klas](#)
- [Remediëring NT2 bij Brusselleer](#)
- [Roadbook voor doe-het-zelf spelitecten](#)
- [Taal leren op maat : effectief lesgeven aan NT2-cursisten](#)
- [Het taallerende brein. De effectiviteit van enkele bekende taalwerkvormen verklaard](#)
- [Ten steps to complex learning : a systematic approach to four-component instructional design](#)

- [Trainen : een praktijkgids](#)
- [Vakwerk 7 - veel aandacht voor woordenschat uitbreiding in de NT2-lespraktijk](#)
- [Water naar de zee dragen](#)
- [Woordposters werken! - Woordenschatontwikkeling, creativiteit én plezier in de klas](#)
- [Zelfstandig leren leren : nieuwe rollen voor docenten en leerlingen](#)
- [Zo werken rollenspellen echt! : trainen met de methode van Karin de Galan](#)

[Heb je nog vragen?](#)

c:vocv:8575

[Actie in de klas ! Activerende werkvormen ontwerpen en integreren in de onderwijspraktijk](#)

[auteur] Meeus, Will ; [auteur] Voorspoels, Joke. - ISBN 90-301-1583-1 - Mechelen : Plantyn, 2009.

In: Begeleid zelfstandig leren. - Afl. 24, december 2009. - klaspraktijk. - p. 1-16

Een nieuwe rubriek in deze publicatie die een forum biedt aan 'good practices' van activerende werkvormen. Veel leerkrachten staan positief tegenover activerend onderwijs. Maar in de praktijk loopt het niet altijd zo vlot. In dit artikel vindt u tal van suggesties om hindernissen te overwinnen. Deze rubriek zal worden aangevuld met praktische voorbeelden...

c:vocv:9184

[Actief met taal : didactische werkvormen voor het talenonderwijs](#)

[auteur] De Coole, Dieuwke ; [auteur] Valk, Anja. - ISBN13 9789046901984 - Bussum : Coutinho, 2010. - 175 p.

Taalmethodes bieden vaak kant-en-klare lessen waarmee docenten efficiënt en verantwoord aan de leerdoelen kunnen werken. Toch blijven docenten behoefte hebben aan werkvormen die ze in kunnen zetten om te reageren op wat er in de klas gebeurt.

- Hoe kun je die woordenlijst nog een keer de revue laten passeren?
- Hoe kun je een ingeslapen klas voor het resterende half uur weer oppeppen?
- Hoe zet je je leerlingen of cursisten wat actiever aan het werk met die leesopdracht?

In *Actief met taal* bieden de auteurs ruim zestig verschillende werkvormen aan die als inspiratiebron voor de (aspirant) taaldocent kunnen dienen.

De werkvormen zijn gegroepeerd en voorzien van labels die de vaardigheid, het taalniveau waarop je de werkvorm kunt gebruiken, en de groeperingsvorm aanduiden, zodat een geschikte werkvorm gemakkelijk te vinden is. Ook worden variatiemogelijkheden en didactische tips gegeven.

c:vocv:9389

[Actief met taal : didactische werkvormen voor het talenonderwijs bekeken door een alfa-NT2-bril](#)

[auteur] Veth, J.. - ISSN 1571-13512 - 2011.

In: Alfa-nieuws. - jrg. 14 (2011), nr. 1 ; p. 7-9

In een handzaam boek hebben Dieuwke de Coole en Anja Valk allerlei didactische werkvormen bijeengezet die gebruikt kunnen worden in het talenonderwijs aan volwassenen. In dit artikel beschrijft Jacqueline Veth de bruikbaarheid van het boek voor alfa-NT2-leerders. Zij geeft aan hoe bepaalde werkvormen door een kleine verandering in aanpak geschikter gemaakt zouden kunnen worden voor de doelgroep alfacursisten.

c:vocv:4290

[Actieve, activerende, leerkrachtige werkvormen](#)

[auteur] Durnez, Katrien ; [auteur] Vandermeersch, Fransien. - ISSN 0770-02086 - 2001.

In: Vonk. - Jrg. 30 (2001), nr. 4 ; p. 3-21

Dat leraren nog te vaak frontaal lesgeven, is een veelgehoorde klacht. Twee VONKen geleden kon u al een warm pleidooi lezen voor meer variatie in werkvormen. Katrien Durnez & Fransien Vandermeersch pikken die draad weer op en openen met een reeks sterke argumenten voor een actieve, activerende en leerkrachtige aanpak. Maar zelfs de weerstanden, hindernissen en mogelijke valkuilen kunnen hun enthousiasme niet drukken. Bij wijze van illustratie voegen ze een uitgewerkte lessenreeks 'taalvaardigheid en taalbeschouwing' voor de tweede graad secundair onderwijs toe rond het thema rechtbank. Daarin ondernemen ze een uiterst geslaagde poging om de vaak geciteerde leerstijlcirkel van David Kolb te vertalen naar de klaspraktijk.

c:vocv:11734

[Bouwstenen voor leesbevordering - Lesmodule Laaggeletterdheid](#)

- CINOP, 2013.

De module is opgebouwd uit een viertal thema's, waarbij lesbeschrijvingen, PowerPointpresentaties en opdrachten horen.

De module is als het ware een 'keuzepakket' waaruit docenten de passende materialen, werkvormen en inhoudelijke onderdelen kunnen kiezen voor hun eigen lessen.

De module voorziet ook in achtergrondinformatie over laaggeletterdheid en over ene docentenhandleiding over het gebruik van de module.

c:vocv:12798

[Het didactische werkvormenboek : variatie en differentiatie in de praktijk](#)

[auteur] Hooegeveen, Piet ; [auteur] Winkels, Jos. - ISBN13 978-90-232-5276-4 [paperback] - 11de geheel herz. dr. - Assen : Koninklijke Van Gorcum, 2014. - 375 p., ill.

Door de juiste didactische werkvorm te kiezen, kunnen docenten met maximaal effect onderwijs geven. *Het didactische werkvormenboek* biedt de (toekomstige) docent een praktisch overzicht van bijna 250 didactisch onderbouwde werkvormen. Ook legt het de link naar de theorie en helpt het docenten om voor iedere onderwijsvraag de juiste werkvorm te kiezen.

Een handig alfabetisch overzicht vat de belangrijkste eigenschappen van de besproken werkvormen samen. In deze elfde herziene editie van *Het didactische werkvormenboek* besteden de auteurs de nodige aandacht aan de inzet van nieuwe media als werkvorm of als hulpmiddel bij werkvormen.

Ook is het hoofdstuk over activerende didactiek uitgebreid. De toenemende verantwoordelijkheid van leerlingen voor hun eigen leerproces, heeft namelijk ook gevolgen voor de keuze van de juiste werkvormen door de docent. Verouderde werkvormen zijn vervangen door nieuwe werkvormen en een aantal werkvormen is geactualiseerd. Het didactische werkvormenboek biedt (toekomstige) docenten een schat aan mogelijkheden om effectief les te kunnen geven aan hun leerlingen.

c:vocv:6019

[Duolessen door een taal- en een vakdocent : lesgeven in een geïntegreerd traject](#)

[auteur] Caron, Liesbeth. - ISSN 1566-62713 - 2004.

In: Levende Talen Tijdschrift. - Jrg. 5 (2004) nr. 4 ; p. 15-23

Liesbeth Caron beschrijft in Duolessen door een taal- en een vakdocent. Lesgeven in een geïntegreerd traject de resultaten van een onderzoek naar gezamenlijke lessen (duolessen) door taal- en vakdocenten in mbo-opleidingen voor anderstaligen. In deze opleidingen de zogenaamde geïntegreerde trajecten leren de deelnemers tegelijkertijd een beroep en de daarbij behorende vaktaal.

Een zorgvuldige afstemming van leerdoelen en van de onderwijsaanpak is daarvoor noodzakelijk. In artikel wordt ingegaan op de vraag hoe deze koppels van taal- en vakdocenten hun gezamenlijke lessen vormgeven en op welke manier de taal- en vakinhoud in die lessen worden geïntegreerd.

c:vocv:9265

[Focus on Form in de praktijk : alternatief voor grammaticaonderwijs](#)

[auteur] Blankenburgh, M.. - ISSN 1381-8201 - 2010.

In: Les. - Jrg. 28 (2010), nr. 168 ; p. 12-14

Sommige foutieve uitdrukkingen lijken er bij cursisten ingebeiteld te zitten, hoe vaak je ook op een correcte manier herhaalt wat ze zeggen. Focussen op vorm - op de manier zoals Kuiken (2004) dat beschrijft in zijn werk Focus on Form als alternatief voor grammaticaonderwijs - is een aanpak die voor dergelijke problemen een perspectief biedt. De aanpak inspireerde Martine Blankenburgh om in het kader van haar Post HBO-opleiding voor gecertificeerd Nt2-docenten de Focus on Form methodiek uit te proberen. In die methodiek zijn 'opdrachten met een informatiekloof' belangrijke werkvormen om bepaalde vormen in de taal te ontdekken. Hoe zouden de leerlingen deze werkvorm ervaren? In dit artikel het verslag van haar proefles.

c:vocv:12784

[Fons](#)

In: www.tijdschriftfons.be

Fons is een tijdschrift voor didactiek Nederlands, dat zich voornamelijk richt op leerkrachten uit het Vlaamse basis- en secundair onderwijs. Uiteraard is het tijdschrift ook bestemd voor alle andere geïnteresseerden: lerarenopleiders, studenten uit de lerarenopleiding, lectoren en docenten Nederlands uit het hoger onderwijs, en het brede publiek.

Fons is er voor iedereen die op zoek is naar activerende werkvormen, frisse lesideeën en actuele lestips, maar ook voor wie op de hoogte wil blijven van de laatste trends in het onderzoek naar taal en onderwijs. Twee keer per jaar, gratis, digitaal én op papier. Dankzij de steun van uitgeverij Die Keure zal *Fons* twee keer per schooljaar verschijnen, in november en in maart.

Op papier, jazeker, en dat is een doelbewuste keuze: we hopen dat *Fons* een tijdschrift wordt om te bewaren. Concrete lestips en originele werkvormen blijven immers actueel, en verliezen hun kracht niet na twee maanden. Misschien krijgt *Fons* dus wel een mooie plaats in de lerarenkamer of het vaklokaal Nederlands? Wie toch zweert bij digitale media, vindt op deze website ook de digitale versie van alle *Fons*-nummers terug.

c:vocv:7051

[Het gaat steeds beter ! : activerende werkvormen voor de opleidingspraktijk](#)

[auteur] Bijkerk, Lia ; [auteur] van der Heide, Wilma. - ISBN13 978-90-313-4733-9 - Houten : Bohn Stafleu Van Loghum, 2006. - 483 p.

ill. ; 25 cm + 1 fiche

Als het om onderwijs en opleiden gaat, kan over veel zaken verschil van mening bestaan, maar over één ding zijn docenten het roerend eens: deelnemers leren pas als ze iets doen. Niemand waait iets aan. Wie iets wil leren, ontkomt er niet aan inspanningen te leveren.

Dit boek biedt 130 werkvormen om die inspanningen bij deelnemers op te roepen, stuk voor stuk werkvormen die leren tot een avontuur maken. De auteurs baseren zich op de vier fasen van ervaringsleren van Kolb: conceptualiseren, toepassen, ervaren en reflecteren. Bij elke fase horen andere werkvormen.

In een les komen alle fasen aan bod, pas dan is er sprake van een volwaardig leerproces. Activerende werkvormen zorgen voor de goede balans tussen de activiteiten van de deelnemers en de docent.

De werkvormen zijn ingedeeld in vijf soorten: ijsbrekers, spelvormen, discussievormen, werkopdrachten en docent gecentreerde werkvormen. De werkvormen zijn overzichtelijk ingedeeld en voorzien van voorbeelden uit de praktijk van de auteurs. Het gaat steeds beter! is geschikt voor iedereen die zich bezighoudt met opleiden, of dit nu gebeurt in de functie van leraar, docent, trainer, bedrijfsopleider, werkplekopleider, coach of manager.

c:vocv:11653

[Grammatica bij laagopgeleiden ? Ja ! - Instructie over inversie bij laagopgeleide Nt2-leerders](#)

[auteur] Welie, Camille. - ISSN 1381-8201 - 2013.

In: Les. - Jrg. 31 (2013), nr. 184 ; p. 25-27

- Is het nodig inversie uit te leggen aan laagopgeleide Nt2-leerders met weinig grammaticale kennis?
- Zo ja, welke mogelijkheden heeft een docent Nt2?
- Is het voldoende om veel Nederlandse zinnen te laten horen en gaat het uiteindelijk vanzelf goed? Is het zinvol om laagopgeleide Nt2-leerders grammaticaregels aan te leren?
- Maar hoe moet dit dan als zij geen kennis hebben van grammaticale concepten in hun eigen taal?

Camille Welie verdiepte zich in deze vragen en deed onderzoek naar de effecten van verschillende instructies over inversie bij laagopgeleide Nt2-leerders. Expliciete regeluitleg over inversie gevolgd door oefening bleek het meest effectief.

c:vocv:4190

[De kracht van variatie](#)

[auteur] Stevens, Marc ; [auteur] T'Sas, Jan. - ISSN 0770-02086 - 2000.

In: Vonk. - Jrg. 30 (2000), nr. 2 ; p. 3-16

'In het onderwijs staat variatie borg voor gunstige leereffecten', daarvan zijn Marc Stevens en Jan T'Sas overtuigd. Als inspiratiebron voor leerkrachten (vooral uit het secundair onderwijs) geven ze een concreet overzicht van een veertigtal didactische werkvormen voor allerlei soorten (taal)lessen. Deze werkvormen zijn onder 5 kopjes samengebracht: presenteren, (op)zoeken, samenwerken, creatief handelen en herhalen. Heel wat van de voorgestelde werkvormen zijn onderling met elkaar te combineren. En ook differentiëren is mogelijk: naargelang van de beginsituatie, het tempo of de leerinhoud kunnen groepjes leerlingen met verschillende werkvormen aan de slag. Dat het hanteren van werkvormen op een oordeelkundige manier moet gebeuren en dat dit overzicht zeker geen trukendoos is, hoeft geen betoog.

[c:vocv:5124](#)

[Lesgeven in een geïntegreerd traject : praktijkvoorbeelden van een NT2 docent](#)

[auteur] van Dijk, Thea. - ISSN 1381-8201 - 2003.

In: Les. - Jrg. 21 (2003) nr. 121, p. 6-8

Als docent NT2 lesgeven in een geïntegreerd traject vergt een omschakeling, maar blijkt tegelijkertijd voor velen een uitdaging. Veel vragen weliswaar, zoals:

- Hoe bied je de beste ondersteuning
- Nederlands, welke leerstof kies je, welke oefenvormen?
- Moet je alles zelf maken of kun je putten uit beschikbare bronnen?

Uiteindelijk blijken de leerresultaten veel bevrediging te kunnen geven. Thea van Dijk maakte de omslag. Inmiddels heeft ze ruime ervaring met beroepsgericht NT2. In dit artikel haar ervaringen, die ze eerder presenteerde in een workshop op het LES-congres.

[c:vocv:11845](#)

[Oefenen met vloeiend spreken - Werkvormen voor in de les](#)

[auteur] de Jong, Nel ; [auteur] de Boer, Marja. - ISSN 1381-8201 - 2013.

In: Les. - Jrg. 31 (2013), nr. 186 ; p. 3-5

Als tweedetaalspreker wil je enthousiast kunnen vertellen over die mooie film die je gezien hebt. Of je wilt vlot kunnen reageren in een vergadering of in een alledaags gesprekje met je buurman.

- Maar we weten allemaal hoe lastig het is om makkelijk uit je woorden te komen in een andere taal. Is vloeiend spreken te leren?

Nel de Jong doet er onderzoek naar. Op het Lescongres in november 2012 gaf zij een workshop over werkvormen voor het oefenen van vloeiend spreken. In dit artikel licht ze er, samen met Marja de Boer, een aantal toe.

[c:vocv:8211](#)

[Percepties van studenten over 'begeleid zelfstandig leren" : lessen vanuit activerende didactiek](#)

[auteur] Struyven, Katrien. - ISBN 90-301-1583-1 - Mechelen : Plantyn, 2009.

In: Begeleid zelfstandig leren. - Afl. 22, mei 2009. - reflecties. - p. 1-34

Maar wat vinden studenten nu zelf van 'begeleid zelfstandig werken' en van de bijhorende 'activerende werkvormen'?

Dat is het vertrekpunt van dit artikel.

Is leerwinst bepaald door de leeromgeving of door de manier waarop lerenden de leeromgeving ervaren?

De auteur voerde zgn. 'perceptie-onderzoek' uit over activerende didactische werkvormen. In het onderzoek dat hier helder wordt beschreven, vergelijkt zij ervaringen van studenten met activerende werkvormen met ervaringen van studenten met klassieke instructiemethoden. Op basis van haar onderzoek formuleert de auteur mogelijke valkuilen en tips voor de praktijk

[c:vocv:8733](#)

[Poëzie als tweede taal : werkvormen voor het lezen van gedichten](#)

[auteur] Bakker, M.. - ISSN 1381-8201 - 2010.

In: Les. - Jrg. 28 (2010), nr. 164 ; p. 6-10

Poëzie wordt vaak gezien als iets voor cognitief begaafde leerlingen, maar niets is minder waar. Werken met gedichten kan juist heel stimulerend zijn voor beginnende tweedetaalleerders en onervaren lezers in het vmbo of zelfs in alfabetiseringsklassen. Er zijn steeds meer activiteiten en poëzieprojecten, waar deze leerlingen aan mee kunnen doen. Denk aan 'de Schrijfprijs nt2', 'het Poëziecircus', 'de Poem Express', de projecten van de School der Poëzie... Vaak ligt in deze projecten de nadruk op het zelf gedichten schrijven.

In dit artikel worden een aantal verschillende werkvormen beschreven voor het lezen van gedichten.

[c:vocv:10477](#)

[Radio, televisie, internet : bron van taal. Geluids- en beeldmateriaal in de Nt2-klas](#)

[auteur] Nordin, A. ; [auteur] Nys, E. ; [auteur] Verrote, L.. - ISSN 1381-8201 - 2012.

In: Les. - Jrg. 30 (2012), nr. 176 ; p. 3-5

"Je moet vooral veel oefenen: luister naar het nieuws, lees de krant, kijk tv, spreek met je burens". Dat zeg je als docent heel vaak tegen je cursisten. Sommigen doen dat graag, maar anderen vinden dat te moeilijk. Door ook in de klas met authentiek materiaal aan de slag te gaan, kan je die drempel verlagen. Breng de actualiteit en realiteit de klas binnen en laat cursisten er stapje voor stapje aan wennen. Zo kan je hen echt helpen om het Nederlands ook buiten de klas te gebruiken. In dit artikel beschrijven de auteurs verschillende werkvormen die je kunt inzetten als je met geluids- en beeldmateriaal wilt werken.

[c:vocv:6426](#)

[Remediëring NT2 bij Brusselleer](#)

[auteur] Linsen, Carine. - Antwerpen : Karel de Grote-Hogeschool (KdG), 2005. - 157 p.

Met bijl. - CBE Brussel

- (Specialisatiedossier Voortgezette lerarenopleiding basiseducatie (VoBe);vol.)

De auteur schetst eerst even remediëring:

- Voor wie is de remediëring?
- Hoe lessen remediëring organiseren?
- Hoe lesgeven tijdens de remediëring?
- Lesgeverscompetenties.

Dan volgen vier 'Case-study'. en meer over het materiaal voor de remediëring en bedenkingen bij uitspraak, lezen en schrijven.

[c:vocv:11774](#)

[Roadbook voor doe-het-zelf spelitecten](#)

- Leuven : Centrum voor Informatieve Spelen (CIS), 2013. - 44 p.

Dit Roadbook voor Spelitecten is een praktische leidraad met allerlei methodieken, tips, technieken en checklists om stapsgewijs een gebruiksklaar en speelbaar spel te ontwikkelen. Dit kan een spel om het spel zijn, een informatief spel of een spel in een vormingscontext. Er wordt geen 'afgebakend pad' beschreven, wel verschillende etappes waarbij je wordt gestimuleerd om zelf keuzes te maken, beslissingen te nemen, ideeën te verzamelen, eens een andere weg te bewandelen.

[Download hier](#)

[c:vocv:7207](#)

[Taal leren op maat : effectief lesgeven aan NT2-cursisten](#)

[auteur] Verboog, Margreet ; [auteur] Gunawan, Damayanti. - ISBN13 978-90-469-0038-3 - Bussum : Coutinho, 2007. - 173 p.

NT2-docenten hebben vaak te maken met zeer heterogene groepen cursisten: hoog- en laagopgeleiden worden ongeacht hun aanvangsniveau of land van herkomst bij elkaar in een groep geplaatst. Vanaf 2007 is hier met de invoering van de Wet inburgering nog een extra variabele aan toegevoegd: een grote groep oudkomers, die verplicht is om in te burgeren, stroomt in. Deze groep vraagt om een heel nieuwe invulling van het NT2-onderwijs.

Met Taal leren op maat leren NT2-docenten hoe ze gedifferentieerd les kunnen geven, gericht op de leervragen van individuele cursisten en op de opdrachten in het inburgeringsexamen. De functionaliteit van het leren is hierbij het uitgangspunt: taal wordt als middel gezien en niet als doel. Dat betekent dat er geen lessen óver het Nederlands gegeven worden, zoals theoretische lessen over grammatica.

De cursisten hebben weinig kennis over het Nederlands nodig, maar vooral vaardigheid in het gebruik. De auteurs bieden beginnende en ervaren docenten concrete handvatten voor het werken met cursisten van verschillend niveau, met een verschillende achtergrond en met een verschillend uitstroomdoel.

Deze handvatten bestaan enerzijds uit voorbeelden en werkvormen die direct gebruikt kunnen worden in het NT2-onderwijs, maar ook uit een overzicht van de taken die een docent bij doelgericht, competentiegericht en zelfstandig leren moet vervullen.

c:vocv:13333

[Het taallerende brein. De effectiviteit van enkele bekende taalwerkvormen verklaard](#)

[auteur] Bijl-Van Gelder, Hanni ; [auteur] van Hasselt, Mignon. - ISSN 1381-8201 - 2016.

In: Les. - Jrg. 34 (2016), nr. 199 ; p. 38-39

Nt2-docenten weten als geen ander dat het leren van een tweede taal niet altijd even gemakkelijk is. Omet leren van het Nederlands voor hun cursisten gemakkelijker en aantrekkelijker te maken, proberen zij in hun lessen zoveel mogelijk variatie aan te brengen. Het gebruik van verschillende werkvormen is daartoe een geijkt middel. Docenten weten uit de praktijk dat deze werkvormen hun cursisten helpen om het Nederlands beter onder de knie te krijgen.

Maar waarom werken deze werkvormen nu eigenlijk zo goed?

Kennis van het brein helpt je kritisch na te denken over welke werkvorm je waarom inzet. In dit artikel geven de auteurs nog eens een inkijkje in het lerende brein en verklaren ze de effectiviteit van enkele bekende werkvormen voor verschillende taalvaardigheden.

c:vocv:10990

[Ten steps to complex learning : a systematic approach to four-component instructional design](#)

[auteur] Van Merriënboer, Jeroen ; [auteur] Kirschner, Paul A.. - ISBN13 978-0-415-80796-8 - 2de - New York/London : Routledge, 2012. - 320 p.

Ten Steps to Complex Learning presents a path from a training problem to a training solution in a way that students, practitioners (both instructional designers and teachers), and researchers can understand and easily use. Practitioners can use this book as a reference guide to support their design of courses, materials, or environments for complex learning. Students in the field of instructional design can use this book to broaden their knowledge of the design of training programs for complex learning. Now fully revised to incorporate the most current research in the field, this second edition of Ten Steps to Complex Learning includes user-friendly examples and case studies, and demonstrates the application of the Ten Steps in relation to the design of serious games, learning networks, social media, and new developments in educational neuroscience.

Preface. A New Approach to Instruction. Four Blueprint Components.

Ten Steps.

Step 1: Design Learning Tasks.

Step 2: Sequence Task Classes.

Step 3: Set Performance Objectives.

Step 4: Design Supportive Information.

Step 5: Analyze Cognitive Strategies.

Step 6: Analyze Mental Models.

Step 7: Design Procedural Information.

Step 8: Analyze Cognitive Rules.

Step 9: Analyze Prerequisite Knowledge.

Step 10: Design Part-Task Practice.

Use of Media. Self-Directed Learning.

c:vocv:11341

[Trainen : een praktijkgids](#)

[auteur] De Galan, Karin. - ISBN13 978-90-430-2045-9 - 2e editie - Amsterdam : Pearson Benelux, 2012. - 225 p.

Dit boek bewijst dat trainen een vak is dat je kunt leren. In deze tweede editie van *Trainen* lees je hoe je een training kunt opbouwen, met welke werkvormen je de groep laat leren en hoe je zoiets ongreepbaars als het groepsproces kunt aanpakken. Het maakt bekende modellen zoals die van Kolb (leerstijlen) en Levine (groepsprocessen) bruikbaar voor trainers door heldere uitleg en een schat aan praktijkvoorbeelden.

c:vocv:11028

[Vakwerk 7 - veel aandacht voor woordenschat uitbreiding in de NT2-lespraktijk](#)

[auteur] Verhallen, Simon. - ISBN13 978-90-808971-0-6 - Amsterdam : Beroepsvereniging van docenten NT2 (BV NT2), 2011. - 103 p.

Artikelen uit Nederland en Vlaanderen, oa na de studiedagen Woordenschat in Gent en Utrecht 2010.

- Taakgericht taalonderwijs en woordenschatontwikkeling - B. Bossers
- Woordenschatuitbreiding in de NT2-lessen: over leerbaarheid en onderwijsbaarheid - S. Verhallen
- Woorden kennen levert plezier en leersucces op - L. Alons
- Interactief met woordenschat - H. van Loon
- Ze niet zo maar "I see tea"; een efficiënt en zinvol gebruik van webapplicaties in woordenschatonderwijs - J. Strybol
- Woordenschatuitbreiding in de inburgering - P. Mol, P. Popma
- Woordenschatselectie voor de participatieplek - P. Bos - Werkvormen voor woordenschatuitbreiding - M. Beersmans
- Woorden selecteren op basis van frequentie - F. Schoordijk
- Selectie en toepassing van een academische woordenschat - G. Giezenaar
- De vereiste woordenschat voor het Staatexamen NT2 Lezen Programma 1 - M. Broertjes
- Dubbel slim: lezen en woordleren met De nieuwslezer - L. van Veen, R. van der Werf, B. Bossers

c:vocv:9337

[Water naar de zee dragen](#)

[auteur] Bijkerk, L. ; [auteur] Loonen, I.. - ISBN 90-313-6050-3 - Houten : Bohn Stafleu van Loghum, 2009. - 96 p.

De uitgave '*Water naar de zee dragen*' bestaat uit 60 unieke fotokaarten en een bijbehorend boek waarin 20 activerende werkvormen voor onderwijs, trainingen en workshops staan beschreven. De doelen die met deze fotokaarten behaald kunnen worden zijn heel divers.

De fotokaarten kunnen ingezet worden voor kennismaking, ervaringen uitwisselen, meningen peilen en evalueren. De in de praktijk geteste fotokaarten zijn bovendien heel geschikt om specifieke onderwerpen zoals spreekwoorden, creatief denken, persoonlijke effectiviteit, milieu of didactiek te behandelen. '*Water naar de zee dragen*' is een prachtig hulpmiddel dat iedereen die zich bezighoudt met opleiden, trainen of onderwijs geven, zou moeten hebben om de motivatie van de deelnemers te vergroten en het leerrendement te verhogen.

c:vocv:12203

[Woordposters werken! - Woordenschatontwikkeling, creativiteit én plezier in de klas](#)

[auteur] Vulinovic, Ljiljana ; [auteur] Vis, Moniek. - 2014.

In: Les. - Jrg. 32 (2014), nr. 190 ; p. 6-8

Afgelopen studiejaar voerden de docenten van het Taal- en Schakeltraject van de Hogeschool van Amsterdam een pilot uit met *woordposters* in de klas. Wat was het resultaat? Woordposters zijn een nuttige werkvorm om aan woordenschatontwikkeling te werken, zo bleek uit de enquête die na afloop onder de studenten is afgenomen. *Woordposters* verrijken je woordenschat, aldus een van de ondervraagde studenten.

c:vocv:3919

[Zelfstandig leren leren : nieuwe rollen voor docenten en leerlingen](#)

[auteur] Droste, Joke ; [auteur] den Boogert, Kitty. - ISBN 90-5003-297-4 - 's-Hertogenbosch : Cinop, 2000. - 110 p.

Deze gewijzigde herdruk gaat in op hoe leervermogen bevorderd kan worden en hoe de implementatie van een nieuwe aanpak verloopt. Met voorbeelden wordt toegelicht hoe door activerende werkvormen en het stellen van reflectieve vragen de aandacht verschuift van leerstofoverdracht naar procesbegeleiding. Ook het management vindt in deze publicatie handvatten over het doelgericht aansturen van een nieuwe manier van leren.

In vijf hoofdstukken worden de volgende thema's besproken:

1. Naar een nieuwe school: uitdaging en inspanning
2. De methodiek van het zelfstandig leren leren in hoofdlijnen
3. Van leerstof naar leerproces: hoe doe je dat?
4. Naar een zelfgestuurde manier van leren
5. De implementatie van het zelfstandig leren leren

c:vocv:12996

[Zo werken rollenspellen echt! : trainen met de methode van Karin de Galan](#)

[auteur] De Galan, Karin. - ISBN13 978-90-5871-979-9 [paperback] - 1 ed. - Zaltbommel : Thema, 2015. - 187 p., ill.

'*Zo werken rollenspellen echt*' is een uitgebreide, herziene uitgave van 'Werken met de successpiraal'. Rollenspellen zijn de belangrijkste, maar ook de lastigste werkvorm van elke communicatietraining. Je kunt er de meest fantastische resultaten mee bereiken.

Wanneer je rollenspellen goed uitvoert, zie je de deelnemers ter plekke groeien en iedereen leren. Maar als ze fout gaan, zijn rollenspellen tenenkrommend. Deelnemers die categorisch weigeren om te oefenen, observanten die afhaken of botte feedback geven, nabesprekingen die maar uitwaaiëren. Hoe krijg je daar grip op?

In dit boek lees je hoe je rollenspellen goed begeleidt. Je leert hoe je scherp kunt zijn in de inhoud en zorgvuldig kunt zijn in het proces. Wanneer je de tips uit dit boek toepast, worden rollenspellen spannend en leerzaam en doen de deelnemers als vanzelf mee.

Inhoudsopgave

1. Successpiraal of faalervaring?
2. Drie pijlers voor de successpiraal
3. Ontdekkend rollenspel stap voor stap
4. Intrainend rollenspel stap voor stap
5. Verleiden tot rollenspellen
6. Leer je groep goed feedback geven
7. Maar wat doe ik als ?
8. De methode van Karin de Galan

Heb je nog vragen?

Contacteer dan onze [infotheekverantwoordelijke](#).

De infotheek is enkel na afspraak te bezoeken. Mail naar ludwine.liefooghe@vocvo.be of bel naar 015 44 65 03 om een afspraak te maken.

[Bibliotheekcatalogus](#) [Bibliotheekreglement](#)

Infotheek

Vocvo, Kardinaal Mercierplein 1, 2800 Mechelen

t. 015 44 65 03

e. ludwine.liefooghe@vocvo.be

w. www.vocvo.be

vlaams ondersteuningscentrum voor het volwassenenonderwijs